

Memory Lab

Transevropska platforma razmjene u oblasti historije i sjećanja

Poziv za dostavljanje prijava

Postoji li “španjolski model” (ne)suočavanja s prošlošću?

8. godišnje studijsko putovanje i radionica, 17. – 23. 09. 2017. Madrid, Belchite, Barcelona, La Jonquiera, Rivesaltes

Organizatori:

Inicijativa mladih za ljudska prava BiH (Sarajevo), EUROM - European Observatory on Memories (Barcelona), Francusko-njemački ured za mlade (Paris/Berlin), Forum ZFD Bosna i Hercegovina (Sarajevo), Mirovna Akademija (Sarajevo), Districte 11 – City to City (Barcelona), i crossborder factory (Berlin / Sarajevo)

1. Opšte informacije
2. Ciljna grupa
3. Ciljevi i okvirni program
4. Praktične informacije
5. Prijava
6. Organizacioni tim

1. Opšte informacije:

Platforma za transevropsku razmjenu u oblasti historije i sjećanja “Memory Lab” povezuje organizacije, institucije i pojedince iz Jugoistočne Europe i zapadne/centralne Europe, koje su aktivne u području memorijalizacije i obrazovanja o teškoj prošlosti (ratovima, masovnim zločinima, diktaturama)¹. Ciljevi ove inicijative su produbljivanje zajedničkog znanja, razmjena iskustava, izgradnja kapaciteta, te ostvarivanje kontakata i zajedničkih projekata. Njezin općeniti cilj je osnaživanje konstruktivnih pristupa suočavanju s prošlošću kao dijela građanskog obrazovanja i izgradnje demokracije, doprinos suradnji i razumijevanju procesa u Jugoistočnoj Europi i Europi općenito te integracija zemalja bivše Jugoslavije u zajedničko europsko civilno društvo i prostor zajedničkog sjećanja. Projekat je pokrenut pod nazivom “Suočavanje sa teškom prošlošću na području Zapadnog Balkana i Zapadne i Centralne Evrope” u junu 2010.godine održavanjem prvog seminara u Sarajevu; od tada je organizirano još šest godišnjih radionica/studijskih putovanja, u BiH i Hrvatskoj (2011.), Francuskoj (2012.), Njemačkoj (2013.), Kosovu i Makedoniji (2014.), Belgiji (2015.) i Srbiji (2016.). U ovom je razdoblju ostvareno više od 40 bilateralnih i višelateralnih aktivnosti, organiziranih od strane partnerskih organizacija koje su se upoznale kroz *Memory Lab* platformu.

¹ Za više informacija posjetite naš website : www.memorylab-europe.eu

Osmo godišnje studijsko putovanje/ radionica u 2017. godini će se održati u Španjolskoj te će se fokusirati na istraživanje i razmišljanje o povijesti, posljedicama i sjećanjima na Španjolski građanski rat. Španjolska je odabrana za ovogodišnje studijsko putovanje/radionicu iz dva razloga:

- 1) zbog važnosti Španjolskog građanskog rata i njegovih posljedica za povijest Španjolske, s jedne strane, gdje je rat doveo do 35-godišnje Francove diktature i do dugoročnih podjela, te, s druge strane, za povijest Europe općenito zbog brojnih međunarodnih implikacija rata, nasilja i političko-kulturnih podjela koje se često smatraju pretečama Drugog svjetskog rata i drugih sukoba koji su uslijedili.
- 2) zbog specifičnosti španjolske post-diktatorske tranzicije koja je često hvaljena kao model koji bi i drugi trebali slijediti. Nakon smrti Franca 1975. i “Zakona o amnestiji” iz 1977., više od dva desetljeća su političke elite davale prednost pristupu konsenzualne historijske amnezije, tzv. “Paktu o tišini”. Istovremeno, od kraja 1990ih, ovaj pristup je ozbiljno doveden u pitanje, osobito od strane višeslojnog pokreta za “obnovu historijskog sjećanja”. Sve u svemu, povijest post-diktatorske Španjolske u zadnjih 50 godina otvara brojna pitanja koja imaju širi značaj, kao na primjer: je li suočavanje s prošlošću nužan preduvjet za izgradnju stabilnog mira i demokracije te, ako jeste, pod kojim uvjetima? Koja je uloga tišine s jedne strane i sjećanja s druge strane, te koja je njihova povezanost u tranzicijskim procesima post-konfliktnih društava?

Program 8. *Memory Lab* studijskog putovanja i radionice će se sastojati od kombinacije posjeta mjestima sjećanja, sesija razgovora nakon posjeta, prezentacija i diskusija s stručnjacima te radnih sesija unutar grupe. Program će se odvijati u različitim gradovima i uključivati posjete različitim mjestima kako bi se omogućio diferenciran pristup postojećim kulturama sjećanja u Španjolskoj te istražila pitanja sličnosti i razlika između različitih španjolskih regija. Program će završiti usporedbom zaključaka i saznanja iz Španjolske s kulturama sjećanja drugih europskih zemljama te s diskusijom o tome da li doista postoji specifičan “španjolski model” (ne)suočavanja s prošlošću i do koje mjere lekcije naučene iz Španjolske mogu biti korisne drugim zemljama. Program će i dodatno otvoriti prostor učesnicima da raspravljaju o budućem razvoju *Memory Lab*-a i o organizaciji budućih zajedničkih aktivnosti.

2. Ciljna grupa /kriteriji odabira

40 predstavnika memorijalnih centara, historijskih muzeja, NVO-a, i drugih organizacija/ inicijativa/ pojedinaca sa prostora Jugoistočne Evrope s jedne strane, i Zapadne i Centralne Evrope s druge strane, koji konkretno i praktično djeluju u oblasti suočavanja sa prošlošću (ratovi i diktature u Evropi tokom 20. vijeka), naročito onom vezanom za mjesta sjećanja i oblast obrazovanja.

Odabir učesnika izvršit će se na osnovu sljedećih kriterija:

a) Opšti kriteriji za formiranje grupe:

- Praktičari koji rade u oblasti historije i sjećanja u Evropi, posebno memorijala, muzeja, i organizacija civilnog društva
- Sastav grupe bi trebale činiti oko 2/3 'starih' učesnika (koji su učestvovali na jednom ili više prethodnih godišnjih putovanja /radionica *Memory Lab*-a) i oko 1/3 'novih' učesnika
- U grupi trebaju biti predstavnici različitih zemalja
- Ukupan broj učesnika ne bi trebao biti veći od 40 osoba

b) Individualni kriteriji za učesnike:

- Konkretna/praktična veza s radom u oblasti sjećanja
- Za 'stare' učesnike: osobna predanost *Memory Lab*-u (npr. organizacija zajedničkih aktivnosti sa drugim saradnicima *Memory Lab*-a) i korist za vlastiti rad
- Za 'nove' učesnike: potencijalna buduća predanost *Memory Lab*-u, i potencijalna korist za vlastiti rad.

3. Ciljevi i okvirni program studijskog putovanja i radionice 2017. u Španjolskoj:

- Istražiti i raspravljati o historiji Španjolskog građanskog rata i njegovih posljedica, uključujući i međunarodne dimenzije (osobito ulogu Međunarodnih brigada, sa posebnim osvrtom na jugoslavensko učešće i egzil republikanskih izbjeglica u Francusku i drugdje)
- Istražiti i raspravljati o procesima memorijalizacije vezanima za Španjolski građanski rat u Španjolskoj i u Europi, od Francove diktature (1939. – 1975.) preko tranzicije i demokracije (1975. - 1978./1981.) do danas : što karakterizira ove procese? Koji kontinuiteti i evolucije se mogu uočiti kroz ovo razdoblje u suočavanju sa Španjolskim građanskim ratom? Koje lokalne i regionalne razlike postoje ako se usporede, na primjer, Barcelona i Madrid?
- Povezati iskustva iz Španjolske s politikama sjećanja i radom na sjećanju u drugim europskim zemljama, osobito s pitanjem uloge šutnje i sjećanja u procesu tranzicije u poslijeratnim društvima, kako bi se uočile sličnosti i različitosti između španjolske i drugih europskih kultura sjećanja, te kako bi se pružio odgovor na pitanje postoji li doista "španjolski model" (ne)suočavanja s prošlošću ?
- Produbiti kontakte i saradnju te pružiti prostor za razvijanje budućih aktivnosti između članova *Memory Lab* platforme.

Preliminarni program:

Nedjelja, 17. septembra

Dolazak učesnika u Madrid

20.00: Večera dobrodošlice

Ponedjeljak, 18. septembra

9.00: Uvod / predstavljanje učesnika/ interaktivna vježba

10.45 - 11.00: Pauza za kavu

11.00: Osnovno uvodno predavanje

- Povijest Španjolske u 20. stoljeću, s posebnim fokusom na građanski rat

- (Ne)suočavanje s prošlošću od Francovog doba do danas

- Politike sjećanja u Madridu

13.15: Ručak

15.00: Posjeta mjestima sjećanja na madridskom univerzitetskom kampusu

16.30 - 17.00: Pauza

17.00 - 19.00: Uloga sjećanja i šutnje u tranziciji prema demokraciji i miru

Rad u grupama

20.30: Večera

Utorak, 19. septembra:

9.00-10.30: **Pitanje masovnih grobnica u Španjolskoj**

Prezentacija i diskusija

10.45: Odlazak do *Doline palih* ("Valley of the Fallen")

Kako se odnositi prema mjestima sjećanja iz Francove vladavine? (1)

11.30: Posjeta *Dolini palih*: Povijest, trenutna situacija i budućnost mjesta

13.30: Odlazak u Belchite

Kako se odnositi prema mjestima sjećanja iz Francove vladavine? (2)

17.00: Posjeta Belchiteu: Povijest i uloga bitke, trenutna situacija i budućnost mjesta
18.30: Večera u Belchiteu
19.30: Nastavak putovanja prema Barceloni
Dolazak u Barcelonu oko 22.30

Srijeda, 20. septembra:

9.45-11.00: *Feedback* sesija: Kako se odnositi prema mjestima sjećanja kriminalnih režima?

11.15-12.30: **Povijest i sjećanje na Međunarodne brigade**

Prezentacija i diskusija, s posebnim fokusom na jugoslavensku dimenziju

12.30-14.30: Pauza za ručak

Kako se Barcelona nosi sa svojom prošlošću?

14.30: Vođena šetnja na mjesta sjećanja u Barceloni, u dvije paralelne grupe

16.30: Pauza za kavu

17.00-18.15: Prezentacija i diskusija o politikama sjećanja gradskog vijeća Barcelone

18.15: Domjenak

Slobodna večer

Četvrtak, 21. septembra:

Suočavanje s poviješću izbjeglištva i egzila

9.00: Polazak za La Jonqueru

11.00-13.00: Vođeni posjet i individualno istraživanje Muzeja egzila u La Jonquieri

13.00: Ručak

14.30: Polazak za Rivesaltes (Francuska)

Memorijalno područje Rivesaltes:

15.30-16.00: Uvod u Memorijal Rivesaltes

16.00-17.30: Istraživanje u malim grupama, s posebnim fokusom na prezentaciju izbjeglica i egzila iz razdoblja Španjolskog građanskog rata

18.00: Povratak u Barcelonu

20.30: Dolazak u Barcelonu

21.00: Večera

Petak, 22. septembra:

9.30-10.30: *Feedback* sesija: Usporedba prezentacije izbjeglica i egzila u La Jonquieri i Rivesaltesu

10.30-10.45: Pauza

10.45-12.30: Radna sesija o **Memory Lab-u i zajedničkim aktivnostima**

12.30-14.30: Individualan ručak

14.30-16.00: Povezivanje španjolskog iskustva s drugom europskim zemljama – rad u grupama

16.00 – 16.30: Pauza

16.30-18.00: **Postoji li specifičan "španjolski model" (ne)suočavanja s prošlošću?**

Prezentacija grupnog rada i diskusija s gostima

18.30-19.30: Završna plenarna sesija – Evaluacija, zaključci, perspektive

21.00: Zajednička večera

Subota, 23. septembra:

Odlazak učesnika

4. Praktične informacije

Dolazak u **Madrid** je predviđen za **nedjelju, 17. septembra 2017.**, a odlazak iz **Barcelone** u **subotu 23. septembra 2017.**

Organizator će u vremenu trajanja programa pokriti troškove smještaja, obroka, prevodilačkih usluga, i prevoza tokom studijskog putovanja i radionice.

Organizator će za učesnike s područja Jugoistočne Evrope direktno organizovati putovanje u Španjolsku ili će isplatiti naknadu troškova prevoza u visini najjeftinijih putnih troškova, do maksimalnog izosa od 250€, na osnovu predočene karte/računa. Za učesnike koji dolaze iz Zapadne/Centralne Evrope, očekuje se da troškove njihovog putovanja snose institucije iz kojih dolaze. Ukoliko institucija ne može da preuzme ove troškove, po zahtjevu će se za putovanje isplatiti naknada ne viša od 200€, ovisno o raspoloživom budžetu.

Organizator je predvidio smještaj učesnika u hotelu u Madridu (od 17. do 19. septembra, osim za učesnike koji žive u Madridu) i u Barcelonai (od 19. do 23. septembra, osim za učesnike koji žive u Barceloni), u dvokrevetnim ili jednokrevetnim sobama.

Kotizacija za učesnike iz **Jugoistočne Evrope je 40€** po osobi, a **80€ za učesnike iz Zapadne/Centralne Evrope**; kotizacija se plaća tokom programa.

Radni jezici: engleski i bosanski/hrvatski/srpski, uz simultani ili konsekutivni prijevod. Neke prezentacije će se možda održati na španjolskom, katalanskom ili francuskom, ali će biti prevedene na engleski i BHS.

5. Prijava za učešće

Obrazac za prijavu se može zatražiti putem slanja poruke na memorylab.2017@gmail.com ili se može naći na web stranici www.memorylab-europe.eu. Popunjenu prijavu potrebno je dostaviti najkasnije do **20. aprila 2017.** na adresu memorylab.2017@gmail.com. O odabiru učesnika će svi prijavljeni biti obavješteni do sredine maja 2017.

Za sva dodatna pitanja molimo vas da nas kontaktirate slanjem maila na memorylab.2017@gmail.com

6. Organizacioni tim 2017.:

Alma Mašić, direktorica, Inicijativa mladih za ljudska prava BiH (YIHR BiH), Sarajevo, www.yihr.org, alma@yihr.org

Frank Morawietz, posebni predstavnik FGYO-a za Jugoistočnu Evropu, Francusko-njemački ured za mlade (FGYO), Berlin/Paris, www.dfjw.org, frankmorawietz@web.de

Judith Brand, programska direktorica, Forum ZFD Bosna i Hercegovina, Sarajevo <http://www.forumzfd.de/en/aboutus>, brand@forumzfd.de

Nicolas Moll, historičar, crossborder factory, Sarajevo / Paris, www.nicolasmoll.eu, www.crossborder-factory.eu/, moll.nicolas@gmail.com

Oriol Lopez Badell, koordinator Evropskog observatorija sjećanja (European Observatory on Memories - EUROM), <http://europeanmemories.net/>, o.lopez@ub.edu

Rasim Ibrahimagic, projektni koordinator YIHR BiH, www.yihr.org, rasim@yihr.org

Tamara Banjeglav, nezavisna istraživačica, Zagreb, banjeglavt@gmail.com

Tamara Šmidling, programska koordinatorica, Mirovna Akademija, Sarajevo, www.mirovna-akademija.org, tamara@mirovna-akademija.org,

Opći kontakt: memorylab.2017@gmail.com